

A ki emléket állít, jelet hagy az időnek, és nemcsak annak a történelmi vagy kulturális személyiségnek az emlékét örökíti meg, akinek nevét köbe vésette, hanem azt a tünékeny pillanatot is átadja a jövőnek, amelyben most élünk: az emlékjelállítás pillanatát. Milyen ez a mai pillanat, milyen Magyarország 1993 nyarán? Tapasztaljuk, lázак gyötrik, politikai és ideológiai viszályok állítják szembe egymással nemcsak a közéletben fellépő csoportokat, hanem az egyéneket is, nemegyszer korábbi szövetségeseiket és barátokat. Ha emléktáblát állít ma valaki, emögött is többnyire ott rejlik a politikai szándék és célzatosság. Azokra emlékezünk, akik mai küzdelmeink előfutárai voltak, akiktől e mai harcokban szellemi fegyvereket kapunk vagy remélünk. És most, ebben az izgatott és lázas időben emléktáblát állítunk

M É G S V I L Á G

Krúdy Gyula emléktáblája előtt

Krúdy Gyulának, aki valamikor e házban találta meg otthonát. Szeretném, ha mindez jelképes, példázatos lehetne: egy mozdulat a szellem méltósága nevében, a háborgó idők ellenében, fölülemelkedve a viszályokon és szenvedélyeken. Igen, amikor gyűlölettől elfúló hangokat hallunk és indulatoktól torzult arcokat látunk: térjünk vissza, majdnem ezt mondtam: térjünk meg Krúdyhoz.

Igaz, Krúdy is részt vett korának szellemi harcaiban, és munkásságának van egy talán rejtettebb tartománya, amelyben rendre megjelennek azok a sebek, miket huszadik száza-

di történelmünk okozott. A nemzet sebei, a vérző Magyarország sebei – ezeket fedte fel azokban az írásai-ban, így Az utolsó garabonciás című legendájában, amelyekben a trianoni fájdalmakat beszélte el.

Krúdy mindazonáltal időtlen író, vagy mondjuk így: író, aki megállította az időt, és megörökített egy országot, egy életformát, egy mentalitást, amely az elmúlt száz esztendőben, úgy tetszik, mindörökre elveszett. Pontosabban: nem veszett el, megőrzik, amíg a magyar nyelv él, Krúdy Gyula művei. Bennük van jelen az az örök és időtlen ország, amely-

nek ma is léteznie kell a harcok és viszályok fölött.

Az emléktáblaállításnak, éppen ma, mondtam, példázatos jelentősége van, ugyanígy az emlékjelállítás személyének is. Krúdy Gyuláról most Zsigmond Endre, nyugati magyar író és szerkesztő áldozatkész-sége révén emlékezhetünk meg. A demokratikus emigrációval került nyugatra: Ausztráliába, majd Németországba, a Szabad Európa Rádió szerkesztője és az Új Látóhatár főmunkatársa volt. Köszönjük meg, hogy egy Krúdy emléket megörökítő mozdulattal tért haza, s ezzel a mozdulattal egyszersmind azt emeli föl, a zajló idők fölé, ami múltunkban, jelenünkben, bennünk nem az időhöz és a változáshoz kötött.

Pomogáts Béla

(Elhangzott 1993. június 22-én
Budapesten a VIII., Gyulai Pál u.
13. sz. ház aulájában.)